

Decyzja
Prezydium KK
nr 121/21

ws. opinii o projekcie MRiPS Sprawozdania z realizacji KPPPwR
na lata 2014-2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następujące uwagi do projektu Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2014-2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. przygotowanego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (dalej Sprawozdanie).

Niewątpliwie czas pandemii, w który wpisuje się opiniowane Sprawozdanie, przyczynił się do tego, że działania mające na celu ograniczenie przemocy przez powołane do tego instytucje i służby społeczne, stały się bardzo utrudnione. Obrazują to statystyki :

- liczby osób uczestniczących w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w latach 2015-2020, z których wynika, że z 9.429 osób liczba ta spadała systematycznie od 2017 r. (9.101) do 7.288 osób w roku 2020 (tab. 31).

- liczba pracowników „pierwszego kontaktu” uczestniczących w szkoleniach w latach 2015-2020 , z których wynika, że w roku 2015 skorzystało z nich 3.404 osoby, ale przez kolejne 2 lata liczba ta spadała. W roku 2019 nastąpił istotny wzrost do 4.061, ale okres pandemii niestety zahamował ten trend i liczba ta spadła do 2.769 osób (tab. 47).

Jednocześnie co roku zwiększa się liczba podejrzanych o przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny.

Dodatkowym problemem w sytuacji izolacji społecznej stało się szukanie jakiegokolwiek pomocy przez i dla ofiar przemocy. W najgorszej sytuacji znalazły się dzieci oraz osoby zależne. Prawdopodobnie dotychczasowe wysiłki, które były podejmowane w latach ubiegłych zostały zniweczone przez okres pandemii.

Zasadnicza trudność z dotarciem do ofiar i sprawców przemocy wynika m.in. z faktu, iż dotyczy ona najczęściej sfery prywatnej, czyli rodziny (w tym głównie kobiet i dzieci) oraz osób z najbliższego kręgu (znajomi, sąsiedzi). Czyli otoczenia, w którym ofiary przebywają na co dzień. To z kolei powoduje, że przemoc jest obecna w tych rodzinach

i środowiskach od wielu pokoleń, a nierzadko spowodowana jest alkoholizmem lub innymi uzależnieniami. Młodzi ludzie coraz częściej w wyniku narażenia na działanie przemocy podejmują działania autodestrukcyjne, które również kończą się tragicznie.

Dom rodzinny nie jest jedynym obszarem, w którym ofiary są narażone na przemoc, gdyż może to być także szkoła czy miejsce pracy, ale także Internet. Wirtualna przestrzeń bywa także źródłem przemocy. Sprawozdanie jednak ogranicza się przede wszystkim do środowiska rodzinnego.

Przepisy o przeciwdziałaniu przemocy funkcjonują już od 2005r. w tym czasie niestety, nie udało się dostosować wszystkich aktów prawnych, które dotyczą ofiar oraz sprawców przemocy. Część wprowadzanych zmian jest niekonsekwentna, gdyż wydają się bardziej chronić sprawców niż ich ofiary. Przykładem jest ostatnia propozycja zmian do ustawy o pomocy społecznej (projekt RM z dnia 23 lipca 2021 r.), której celem było właśnie usunięcie niesprawiedliwości jaką jest ponoszenie kosztów pobytu w Domu Pomocy Społecznej za opiekuna, który w przeszłości dopuszczał się wobec tej osoby przemocy. Niestety, w wyniku zmian, ogranicza się możliwości ofiar w skorzystaniu z zaproponowanych rozwiązań. (Decyzja Prezydium KK nr 109/21 z dnia 18.08.2021 r.)

Ze sprawozdania wynika, że koordynatorem i resortem odpowiedzialnym za wdrażanie i podejmowanie wszelkich działań w zakresie walki z przemocą jest Minister właściwy do spraw rodziny. Jednak nie ma wątpliwości, że działania te powinny odbywać się wspólnie z Ministrem Sprawiedliwości, Ministrem Edukacji Narodowej oraz Ministrem Zdrowia. Niestety, każdy z nich działa niezależnie nawet w ramach realizacji zadań wynikających z *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Być może jest to jeden z głównych powodów nieefektywności Programu. Jednocześnie, jak wynika ze Sprawozdania nadal nie wszystkie regiony naszego kraju opracowały odpowiednie programy w tym zakresie i nie podjęły niezbędnych działań w celu ograniczenia zjawiska przemocy. Wydaje się oczywistym, że po 16 latach funkcjonowania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, już wszystkie województwa powinny wdrożyć swoje programy, tymczasem w 2020 r.:

- na 2477 gmin 2449 miało opracowane i realizowane programy przeciwdziałania przemocy (s. 22 tab. 6);
- na 380 powiatów: 337 miało opracowane i realizowane programy przeciwdziałania przemocy (s. 22 tab. 7);
- na 16 województw: 14 opracowało i wdrażało programy przeciwdziałania przemocy (s. 22 tab. 8).

Rekomendacje sformułowane w Sprawozdaniu są bardzo ogólne i niestety niezmiennie od lat. Już w punkcie pierwszym zwraca się uwagę, że powinno się dążyć do opracowania programów w każdej gminie, warto zauważyć, że rekomendacja ta pojawia się co roku.

Rekomendacja (5) dotyczy wzmocnienia współpracy pomiędzy służbami w samorządach. Wydaje się, że po 16 latach taka współpraca powinna być trwała i ugruntowana, ale nadal praktycznie nie istnieje.

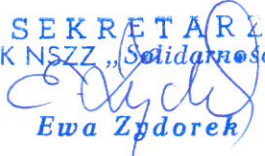
Rekomendacja (6) dotycząca rozwoju programów korekcyjnych w świetle Sprawozdania, z którego wynika, że liczba placówek prowadzących poradnictwo z 849 w 2015 r. spadła do 783 w roku 2020 (tab.5) przy jednoczesnym braku tych programów na terenie całego kraju, wydaje się raczej życzeniowa. Należy podjąć zdecydowane działania w tym zakresie, aby w regionach, zaczęły funkcjonować Programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rekomendacja (7) dotycząca monitoringu powinna dotyczyć nie tylko działań przemocowych, ale także pomocowych skierowanych do ofiar przemocy. Działania te nie powinny jednak ograniczać się do samego monitoringu, ale także do oceny skuteczności podejmowanych działań w tym zakresie.

Analizując dotychczasowe wysiłki oraz zadania realizowane w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Prezydium KK NSZZ „Solidarność” uważa je za niewystarczające. Koordynacja i współpraca resortów jest na bardzo niskim poziomie. Brak jest też zdecydowanych działań ze strony MRiPS w zakresie wpływu na jednostki im podległe w zakresie opracowywania i wdrażania omawianego programu. Choć ze Sprawozdania to nie wybrzmiewa, to jednak największy problem z realizacją programu mają same resorty. Ich większe zaangażowanie mogłoby przyczynić się do rozwoju samego programu oraz wsparcia podległych im jednostek na poziomie samorządu.

Gdańsk, 8 września 2021 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARY
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek